TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2013. gada 14. novembrī*

Jurisdikcija civillietās un komerclietās — Regula (EK) Nr. 44/2001 — 16. panta 1. punkts — Ceļojuma līgums starp patērētāju, kura domicils ir vienā valstī, un ceļojumu aģentūru, kas reģistrēta citā dalībvalstī — Tādu pakalpojumu sniedzējs, kurus izmanto ceļojumu aģentūra, kas reģistrēta patērētāja domicila dalībvalstī — Patērētāja tiesības sava domicila tiesā celt prasību pret abiem uzņēmumiem

Lieta C-478/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landesgericht Feldkirch* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 20. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 24. oktobrī, tiesvedībā

Armin Maletic,

Marianne Maletic

pret

lastminute.com GmbH,

TUI Österreich GmbH.

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *TUI Österreich GmbH* vārdā – *E. Reinitzer*, *Rechtsanwalt*,

— Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *S. Nunes de Almeida*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *W. Bogensberger* un *A.-M. Rouchaud-Joët*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 16. panta 1. punktu.

2 Šis jautājums tika iesniegts tiesvedībā starp *Maletic* k-gu un k-dzi (turpmāk tekstā – "laulātie *Maletic*") un [atbildētājiem] *lastminute.com GmbH* (turpmāk tekstā – "*lastminute.com*") un *TUI Österreich GmbH* (turpmāk tekstā – "*TUI*") saistībā ar maksājumu EUR 1201, 38 apmērā, kā arī procentiem un citiem izdevumiem sakarā ar kompleksā ceļojuma, ko organizēja *TUI*, rezervāciju, ko prasītāji pamatlietā veica *lastminute.com*.

Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 2., 11.–13. un 15. apsvērumā ir noteikts:

"(2) Dažas atšķirības starp valstu noteikumiem, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi, lai vienādotu jurisdikcijas kolīziju normas civillietās un komerclietās un lai vienkāršotu formalitātes spriedumu ātrai un vienkāršai atzīšanai un izpildei dalībvalstīs, kurām ir saistoša šī regula.

[..]

(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.

(13) Saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju līgumiem un nodarbinātību, vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas.

[..]

(15) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Ir jāparedz skaidrs un iedarbīgs mehānisms, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz dienu, kad prasību uzskata par celtu. Šīs regulas nolūkā minētā diena būtu jānosaka autonomi."

4 Šīs regulas 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka "personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā".

5 Saskaņā ar minētās regulas 3. panta 1. punktu "personas, kuru domicils ir kādā no dalībvalstīm, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā, vienīgi izmantojot šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā noteiktās normas".

6 Attiecībā uz līgumiem šīs pašas regulas 5. panta 1. punktā ir paredzēts, ka lietās, kas attiecas uz līgumiem, personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt attiecīgās saistības izpildes tiesās.

7 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punktu šo pašu personu var iesūdzēt, ja runa ir par vairākiem atbildētājiem, kādā no šo personu domicila valsts tiesām ar nosacījumu, ka to prasības ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi.

8 Šīs direktīvas 15. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 3. punktā ir noteikts:

"1. Lietās saistībā ar līgumiem, ko persona – patērētājs – noslēgusi mērķiem, kurus var uzskatīt par nesaistītiem ar viņa arodu vai profesiju, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu, ja:

[..]

c) visos citos gadījumos – līgums ir noslēgts ar personu, kas veic komercdarbību vai profesionālo darbību patērētāja domicila dalībvalstī vai jebkādā veidā vērš šādu darbību uz attiecīgo dalībvalsti vai vairākām dalībvalstīm, tostarp attiecīgo dalībvalsti, un līgums ietilpst šādas darbības jomā.

[..]

3. Šī iedaļa neattiecas uz pārvadājuma līgumiem, izņemot līgumus, kas par kopēju cenu paredz apvienot ceļošanu un izmitināšanu."

9 Minētās regulas 16. panta 1. punktā ir paredzēts, ka:

"1. Patērētājs var celt prasību pret otru līgumslēdzēju pusi vai nu tās dalībvalsts tiesās, kurā ir minētās puses domicils, vai arī patērētāja domicila vietas tiesās."

10 Regulas Nr. 44/2001 28. panta 3. punktā ir noteikts:

"Šajā pantā prasības uzskata par saistītām, ja tās ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

11 Laulāto *Maletic* domicils ir Bludešā [*Bludesch*] (Austrija), kas atrodas *Bezirksgericht Bludenz* (Bludešas tiesas apgabala teritorijā). 2011. gada 30. decembrī tie kā privātpersonas savām vajadzībām interneta vietnē *lastminute.com* iegādājas komplekso ceļojumu uz Ēģipti laikposmā no 2012. gada 10. līdz 24. janvārim par EUR 1858. Savā interneta vietnē sabiedrība *lastminute.com*, kuras juridiskā adrese ir Minhenē (Vācija), norādīja, ka tā darbojas kā ceļojumu starpniece, un precizēja, ka (iegādāto) braucienu organizē *TUI*, proti, sabiedrība, kuras juridiskā adrese ir Vīnē (Austrija).

12 Prasītāju pamatlietā veiktā rezervācija iekļāva viesnīcu *Jaz Makadi Golf & Spa*, kas atrodas Hurgadā [*Hurghada*] (Ēģiptē). Šo rezervāciju *lastminute.com GmbH* apstiprināja un pārsūtīja tālāk *TUI*. Pēc tam laulātie *Maletic* saņēma no *TUI* 2012. gada 5. janvāra "apstiprinājumu/rēķinu", kurā bija iekļauta ar braucienu, kas tika rezervēts *lastminute.com*, saistītā informācija, norādot citas viesnīcas nosaukumu, proti, viesnīcu *Jaz Makadi Star Resort Spa* Hurgadā.

13 Tikai pēc ierašanās Hurgadā prasītāji pamatlietā uzzināja par kļūdu attiecībā uz viesnīcu un papildus piemaksāja EUR 1036,00, lai varētu apmesties sākotnēji interneta vietnē *lastminute.com* rezervētajā viesnīcā.

14 2012. gada 13. aprīlī, lai atgūtu šādi pārmaksāto cenu un saņemtu atlīdzību par neērtībām, kas ietekmēja viņu brīvdienas, prasītāji pamatlietā cēla *Bezirksgericht Bludenz* [Bludešas iecirkņa tiesā] prasību solidāri piespriest *lastminute.com* un *TUI* viņiem samaksāt summu EUR 1201,38 apmērā, pieskaitot procentus un izdevumus.

15 *Bezirksgericht Bludenz* ierobežoja savu izvērtēšanu ar savas kompetences izskatīt prasību pārbaudi un ar 2011. gada 4. jūlija rīkojumu šo prasību noraidīja, ciktāl tā attiecās uz *TUI*, jo tai nebija teritoriālas kompetences. Saskaņā ar šīs tiesas apgalvoto Regula Nr. 44/2001 nebija piemērojama strīdam starp prasītājiem pamatlietā un *TUI*, jo runa bija par situāciju vienīgi vienas valsts ietvaros. Tā atzina, ka saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesību normām kompetentā tiesa ir tajā valstī, kurā atrodas atbildētāja domicils, proti, kompetentā tiesa ir Vīnē, nevis Bludešā.

16 Turpretim šī tiesa uzskatīja, ka attiecībā uz *lastminute.com*, proti, sabiedrību, kuras juridiskā adrese ir Vācijā, bija izpildīts Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais nosacījums attiecībā uz darbības veikšanu Austrijā. Līdz ar to tā tiek uzskatīta par kompetentu izskatīt lietu pēc būtības. Šajā stadijā rīkojums ir ieguvis likumīgu spēku, *lastminute.com* neceļot prasību [tiesā].

17 Prasītāji pamatlietā par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību (“Rekurs”) iesniedzējtiesā, apgalvojot, ka viņu veiktā rezervācija kā vienots tiesisks darījums no paša sākuma esot bijusi saistīta ar *lastminute.com* kā mazumtirgotāju un *TUI* kā ceļojuma organizētāju. Runājot par komplekso ceļojumu, Regulas Nr. 44/2001 15. panta 3. punkts, skatot to kopā ar 16. panta 1. punktu, esot tiesiskais pamats tiesas, kurā tikusi celta prasība, jurisdikcijai, kas esot piemērojama attiecībā arī uz *TUI*.

18 Atbildē uz blakus sūdzību *TUI* apgalvoja, ka *Bezirksgericht für Handelssachen Wien* [Vīnes iecirkņa tiesā komerclietās] bija vienīgā tiesa, kura bija kompetenta izskatīt pret to celto prasību, un ka pirmās instances tiesa šajā gadījumā esot pamatoti izslēgusi vienota tiesiskā darījuma esamību. Līdz ar to esot jāpieņem, ka principā ir bijuši divi dažādi līgumi, un jāizvērtē jautājums par kompetento tiesu, par pamatu ņemot vērā šo apstākli.

19 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tādā situācijā, kāda tiek aplūkota pamatlietā, runa ir par “pilnībā iekšējiem lietas apstākļiem” un kā šajā ziņā interpretēt Regulas Nr. 44/2001 16. panta 1. punktā ietverto jēdzienu “otra līgumslēdzēja puse” situācijā, kad uzņēmējs, kurš reģistrēts citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā ir patērētāja domicils, pārdod cita uzņēmēja, kura juridiskā adrese ir pēdējā minētajā valstī, pakalpojumus, ja patērētājs ceļ prasību pret šo “otru līgumslēdzēju pusi” un šī norma ļauj patērētājam aizstāvēt savas tiesības tā domicila [dalībvalsts] tiesā.

20 Saskaņā ar iesniedzējtiesas teikto, ņemot vērā, ka Regulas Nr. 44/2001 15. un nākamajos pantos paredzēto īpašo noteikumu attiecībā uz kompetenci līgumu, kurus noslēguši patērētāji, jomā mērķis ir aizsargāt vājāko līgumslēdzēju pusi, piešķirot jurisdikcijas izvēli un ierobežojot vienošanās par jurisdikciju pieļaujamību, tad gadījumā, ja patērētāja prasījumus, kas izriet no vienas rezervācijas, tiesā, kurai ir jurisdikcija atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 16. panta 1. punktam, nevarētu izvirzīt pret abiem līgumpartneriem, šī aizsardzība būtu apdraudēta.

21 Šādos apstākļos *Landesgericht Feldkirch* [Feldkirhes apgabaltiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Regulas [Nr. 44/2001] 16. panta 1. punkts, ar kuru jurisdikcija tiek piešķirta tās vietas tiesām, kurā ir patērētāja domicils, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja otra līgumslēdzēja puse (šajā gadījumā – ceļojuma starpniece, kas atrodas ārvalstī) izmanto līgumpartnera (šajā gadījumā – ceļojuma organizētāja, kas atrodas iekšzemē) pakalpojumus, saistībā ar prasībām, kuras ir celtas pret abām šīm personām, šis punkts ir piemērojams arī iekšzemes līgumpartnerim?"

Par prejudiciālo jautājumu

22 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 16. panta 1. punktā ietvertais jēdziens "otra līgumslēdzēja puse" ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver tādos apstākļos kā pamatlietā arī uzņēmēja, ar kuru patērētājs noslēdza līgumu un kura juridiskā adrese ir patērētāja domicila dalībvalstī, līgumpartneri.

23 *TUI* apstrīd Regulas Nr. 44/2001 piemērošanu pret to un uzskata, ka pamatlietas apstākļi attiecas vienīgi uz situāciju iekšzemē, kas nozīmē, ka ir piemērojamas vienīgi valsts tiesību normas attiecībā uz tiesas teritoriālo jurisdikciju.

24 Turpretim netiek apstrīdēts, ka Regula Nr. 44/2001 ir piemērojama attiecībā uz *lastminute.com* un ka laulāto *Maletic* domicila valsts tiesa ir kompetenta izskatīt strīdu pēc būtības, ciktāl runa ir par šo sabiedrību.

25 Tāpat ir jāizvērtē, vai tādos apstākļos kā pamatlietā Regula Nr. 44/2001 ir piemērojama tādam līgumpartnerim kā *TUI* un vai neeksistē kāds ārvalstu elements, kas var pamatot šādu piemērošanu.

26 Šajā ziņā, runājot par Briseles 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju, spriedumu atzīšanu un izpildīšanu civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas grozīta ar vēlākām konvencijām par pievienošanos (turpmāk tekstā – "Briseles konvencija"), Tiesa jau atzina, ka, lai varētu piemērot normas par jurisdikciju, ir vajadzīgs ārvalstu elements un ka Briseles konvencijas 2. panta piemērošanai (tagad Regulas Nr. 44/2001 2. pants) konkrēto tiesisko attiecību starptautisko raksturu ne vienmēr nosaka vairāku līgumslēdzēju valstu iesaistīšana strīda priekšmeta vai strīda dalībnieku attiecīgā domicila dēļ (šajā ziņā skat. 2005. gada 1. marta spriedumu lietā C-281/02 *Owusu*, Krājums, I-1383. lpp., 25. un 26. punkts).

27 Jāatgādina, ka, ciktāl Regula Nr. 44/2001 aizstāj Briseles konvenciju, Tiesas sniegtā šīs konvencijas tiesību normu interpretācija ir piemērojama arī minētās regulas tiesību normām, kad šo tiesību aktu normas var uzskatīt par līdzīgām (2010. gada 4. maija spriedums lietā C-533/08 *TNT Express Nederland*, Krājums, I-4107. lpp., 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Kaut arī, kā tika precizēts šī sprieduma 26. punktā, attiecīgo tiesisko attiecību starptautiskajam raksturam ne vienmēr ir jāizriet no vairāku dalībvalstu iesaistīšanās strīda būtības vai lietas dalībnieku attiecīgā domicila dēļ, jākonstatē, ka, tāpat kā to izdarīja Komisija un Portugāles valdība, Regula Nr. 44/2001 *a fortiori* ir piemērojama pamatlietas apstākļos, jo ārvalsts elements ir klātesošs, ne tikai runājot par *lastminute.com*, kas netiek apstrīdēts, bet arī attiecībā uz *TUI*.

29 Patiesībā, pat pieņemot, ka tāds vienots darījums kā tas, kas lika laulātajiem *Maletic* rezervēt un samaksāt par kompleksu ceļojumu interneta vietnē *lastminute.com*, var tikt sadalīts divās atsevišķās līgumattiecībās ar, pirmkārt, interneta ceļojumu aģentūru *lastminute.com* un, otrkārt, ceļojuma organizētāju *TUI*, šīs pēdējās līgumattiecības nevar kvalificēt kā "pilnībā iekšzemē" notiekošas attiecības, jo tās ir nedalāmi saistītas ar pirmajām līgumattiecībām, kuras īsteno minētās ceļojumu aģentūras starpnieks, kas atrodas citā dalībvalstī.

30 Turklāt ir jāņem vērā mērķi, kas Regulas Nr. 44/2001 preambulas 13. un 15. apsvērumā paredzēti mērķi, proti, patērētāju kā "vājākās līgumslēdzējas puses" aizsardzība, kā arī tas, ka ir "jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus".

31 Šie mērķi ir pretrunā risinājumam, kas ļauj laulātajiem *Maletic* paralēli celt prasības gan Bludešā, gan Vīnē, izmantojot saistītas prasības, pret diviem uzņēmējiem, kas ir iesaistīti pamatlietā apskatāmajā rezervācijā un kompleksā ceļojuma norisē.

32 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka jēdziens "otra līgumslēdzēja puse", kas ir paredzēts Regulas Nr. 44/2001 16. panta 1. punktā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā tas ietver arī uzņēmēja, ar kuru patērētājs noslēdza šo līgumu un kura juridiskā adrese ir patērētāja domicila dalībvalstī, līgumpartneri.

Par tiesāšanās izdevumiem

33 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 16. panta 1. punktā paredzētais jēdziens "otra līgumslēdzēja puse" ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā tas ietver arī uzņēmēja, ar kuru patērētājs noslēdza šo līgumu un kura juridiskā adrese ir patērētāja domicila dalībvalstī, līgumpartneri.

[Paraksti]